

Hoge Gezondheidsraad
Galileelaan 5/2
1210 Brussel

per email verstuurd: Info.hgr-css@health.fgov.be

Delft, 9 februari 2026

Betreft: feitelijke Informatie over ontwikkelingen in Nederland na invoering smaakverbod in e-sigaretten

Geachte leden van de Hoge Gezondheidsraad,

Met deze brief wil Esigbond de leden van de Hoge Gezondheidsraad informeren over ontwikkelingen in Nederland sinds de invoering van het algehele smaakverbod op e-sigaretten per 1 januari 2024. De brief is zuiver informerend van aard en heeft als doel een feitelijk overzicht te geven van waargenomen effecten in de praktijk, gebaseerd op openbare statistieken, enquêtes, mediaberichten en signalen uit de markt.

1. Aanleiding

Aanleiding vormt onder meer de brede publieke aandacht voor ernstige gezondheidsincidenten bij jongeren en jongvolwassenen in relatie tot het gebruik van illegale e-sigaretten, zoals beschreven in diverse Nederlandse media.

In meerdere reportages wordt melding gemaakt van ernstige longproblemen en ziekenhuisopnames, waaronder opnames op de intensive care, na het gebruik van illegale vapes. In deze berichtgeving wordt herhaaldelijk gewezen op het gebruik van niet-TPD-conforme producten, waarvan de samenstelling onbekend is en die in laboratoriumonderzoek hoge concentraties schadelijke stoffen bleken te bevatten. Ook vanuit de medische praktijk is publiekelijk gesignaleerd dat longartsen en andere specialisten in toenemende mate ernstige en soms levensbedreigende gezondheidsproblemen waarnemen bij jonge vape-gebruikers.

Vergelijkbare gezondheidsincidenten met illegale e-sigaretten zijn recent ook in België gemeld.

(Zie Bijlage, onderdelen A en B)

2. Wettelijk kader en invoering smaakverbod

In Nederland is per 1 januari 2024 een algeheel verbod in werking getreden op e-sigaretsmaken anders dan tabak. Dit verbod is nader ingevuld via een limitatieve ingrediëntenlijst, waarin is vastgelegd welke 16 stoffen in e-liquids zijn toegestaan.

Het Nederlandse smaakverbod is uitgewerkt via een limitatieve lijst van zestien toegestane ingrediënten voor e-liquids. Door deze systematiek konden per 1 januari 2024 geen van de destijds

in Nederland verhandelde e-liquids met tabakssmaak nog worden geproduceerd, aangezien geen enkel bestaand product voldeed aan de nieuwe samenstellingsvereisten. Daarmee verdween het volledige toenmalige legale aanbod aan e-liquids van de Nederlandse markt. In het RIVM-rapport over de keuze van de zestien ingrediënten werd berekend dat nog 23 procent van de destijds bestaande e-liquids met een tabakssmaak aan de gekozen ingrediëntenlijst zou kunnen voldoen. Het RIVM heeft dit percentage later op basis van een aanvullende berekening herzien, waarbij de resultaten zijn vastgelegd in addenda die met de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn gedeeld. Los van deze berekeningen was het feitelijke gevolg dat geen enkele van de destijds bestaande e-liquids met tabakssmaak nog kon worden geproduceerd.

Het Nederlandse smaakverbod geldt voor alle verkoopkanalen en is van toepassing op zowel navulbare e-sigaretten als andere elektronische dampwaren. De hierna beschreven ontwikkelingen hebben zich voorgedaan binnen deze wettelijke context.

(Zie Bijlage, onderdeel C)

3. Effecten bij volwassen gebruikers

Volwassen gebruikers van e-sigaretten in Nederland bestaan grotendeels uit voormalige rokers. Voor deze groep wordt de e-sigaret voornamelijk gebruikt als alternatief voor het roken van tabak. In dit kader heeft **Stichting Acvoda** in 2024 en 2025 twee enquêtes uitgevoerd onder volwassen dampers naar de gevolgen van het smaakverbod en het verbod op online verkoop.

Uit de eerste enquête (2024) blijkt dat het merendeel van de respondenten vóór de invoering van het smaakverbod gebruikmaakte van e-liquids met niet-tabakssmaken, waaronder fruit-, menthol- en dessertsmaken. Respondenten gaven daarbij aan dat smaakvariatie voor hen een belangrijke rol speelde bij het volhouden van de overstap van roken naar dampen.

Na de invoering van het smaakverbod is volgens deze enquête geen substantiële verschuiving waargenomen naar uitsluitend tabakssmaak. In plaats daarvan bleef het gebruik van e-sigaretten voor de overgrote meerderheid van de respondenten bestaan, terwijl het aankoopgedrag veranderde. Uit de resultaten blijkt dat slechts een zeer beperkt deel van de volwassen gebruikers zijn gebruiksgedrag daadwerkelijk heeft aangepast na invoering van het smaakverbod. Het aandeel respondenten dat is gestopt met dampen, is overgestapt op uitsluitend tabakssmaak of is teruggekeerd naar roken blijft gezamenlijk minder dan 5%. Voor de overgrote meerderheid geldt dat het gebruik van de e-sigaret is voortgezet, waarbij vooral het aankoopkanaal is veranderd.

Uit de tweede enquête (2025) blijkt dat 96% van de respondenten niet is gestopt met dampen sinds de invoering van het smaakverbod. Het gebruik van de e-sigaret blijkt daarmee voor deze groep geen tijdelijke tussenstap, maar een blijvend alternatief voor roken.

Wat betreft aankoopkanalen laat de enquête een duidelijke verschuiving zien. Vóór het smaakverbod kocht 60% van de respondenten e-sigaretproducten in een Nederlandse speciaalzaak; na invoering van het verbod is dit aandeel gedaald naar 9%. In plaats daarvan koopt 40% van de respondenten producten bij buitenlandse fysieke winkels en 24% via buitenlandse webshops. Daarnaast geeft circa twee derde van de respondenten aan inmiddels gebruik te maken van informele verkoopkanalen, sociale media of aankopen over de grens. Slechts 12% van de respondenten geeft aan e-sigaretproducten nog legaal in een Nederlandse winkel te kopen.

Het smaakverbod heeft geleid tot een structurele verschuiving van de vraag richting buitenlandse en illegale verkoopkanalen.

(Zie Bijlage, onderdeel D)

4. Effecten op de legale markt

Vóór 1 januari 2024 werden e-sigaretten en e-liquids in Nederland verkocht via gespecialiseerde e-sigaretspciaalzaken en andere reguliere verkooppunten. Deze speciaalzaken richtten zich uitsluitend op de verkoop van elektronische dampwaren en toebehoren en opereerden binnen het geldende toezicht- en handhavingkader, waaronder leeftijdscontroles en producteisen.

Sinds de invoering van het smaakverbod is de legale markt voor e-sigaretproducten ingrijpend veranderd. De verkoop via e-sigaretspECIALZAKEN is met circa 80% gedaald, hetgeen heeft geleid tot het verdwijnen van een groot deel van deze winkels uit het straatbeeld.

Naast deze sterke daling binnen het gespecialiseerde kanaal is ook de totale legale verkoop via alle reguliere verkoopkanalen gezamenlijk fors teruggelopen. Uit gegevens van NSO Retail, die de verkoop via andere verkooppunten in kaart brengt, blijkt dat na invoering van het smaakverbod nog slechts circa een derde van de eerdere omzet in e-sigaretproducten resteert via alle overgebleven legale verkoopkanalen gezamenlijk. Deze cijfers zijn gebaseerd op de NSO Retail Omzetmonitor en geven inzicht in de omvang van de terugval in de reguliere verkoop.

De resterende legale verkoop heeft zich grotendeels verplaatst naar tabaksspecialzaken en buitenlandse verkooppunten. Parallel hieraan wordt een verschuiving waargenomen naar illegale aanbieders, waardoor de controleerbaarheid van het aanbod van e-sigaretproducten in de praktijk is afgenomen.

(Zie Bijlage, onderdeel E)

5. Jongerengebruik en productkenmerken

Uit verschillende Nederlandse bronnen blijkt dat jongeren die e-sigaretten gebruiken voornamelijk gebruikmaken van illegale, niet-TPD-conforme producten. Het gaat daarbij met name om wegwerp-e-sigaretten.

Onderzoek naar de samenstelling van deze illegale vapes door RTL Nieuws laat zien dat deze producten vaak hoge concentraties nicotine en andere schadelijke stoffen bevatten, terwijl betrouwbare informatie over samenstelling en herkomst ontbreekt. Deze bevindingen worden ook door de Nederlandse overheid aangehaald.

Wat betreft de verkrijgbaarheid wordt in meerdere mediaberichten beschreven dat jongeren zeer eenvoudig toegang hebben tot illegale vapes, onder meer via informele netwerken, verkoop tussen jongeren onderling, online kanalen en fysieke verkoop rond scholen.

(Zie Bijlage, onderdelen A en F)

6. Ontwikkelingen in gebruikscijfers onder jongeren

Beschikbare nationale statistieken laten zien dat onder jongeren in Nederland sprake is van een structurele toename van zowel rookgedrag als e-sigaretgebruik, waarbij deze stijgende trend zich ook voortzet in 2024, het jaar waarin het smaakverbod per 1 januari 2024 is ingevoerd.

Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat binnen de leeftijdsgroep 12–18 jaar het aandeel jongeren dat rookt is gestegen van 6,4% in 2021 naar 6,6% in 2022, 7,2% in 2023 en 7,5% in 2024. In dezelfde leeftijdsgroep nam het gebruik van e-sigaretten toe van 1,3% in 2021 naar 3,7% in 2022, 6,1% in 2023 en 7,6% in 2024. De volledige tabel is ongewijzigd opgenomen in de bijlage.

Deze cijfers laten zien dat zowel roken als e-sigaretgebruik onder jongeren gelijktijdig zijn toegenomen en dat deze toename zich ook in het eerste jaar na invoering van het smaakverbod heeft doorgezet. De CBS-gegevens beschrijven het feitelijke gebruiksgedrag van jongeren en maken geen onderscheid naar type product, legaliteit van het product of herkomst van de aankoop.

De volledige CBS-tabel, inclusief uitsplitsing naar afzonderlijke leeftijdsgroepen binnen de bandbreedte van 12 tot en met 18 jaar, is ongewijzigd opgenomen in de bijlage. Deze bijlage geeft in één overzicht inzicht in de ontwikkeling van rook- en e-sigaretgebruik per leeftijd en per jaar.

Naast deze nationale cijfers zijn in wetenschappelijke presentaties signalen gedeeld over mogelijke gedragsverschuivingen in reactie op restrictief beleid. In een presentatie in november 2025 en tijdens de E-Cigarette Summit in december 2025 heeft Lion Shahab gewezen op onderzoeksresultaten waaruit blijkt dat veranderingen in regelgeving gepaard kunnen gaan met meervoudige gedragsreacties.

In deze presentatie wordt aangegeven dat, hoewel in sommige contexten sprake kan zijn van een afname van het aantal mensen dat e-sigaretten gebruikt, er tegelijkertijd aanwijzingen zijn voor verschuivingen richting rookgedrag. Volgens de gepresenteerde gegevens gaf 13% van de rokers aan meer te zijn gaan roken, terwijl 9% aangaf te zijn gestart met roken na invoering van een smaakverbod. Deze bevindingen zijn gepresenteerd in het kader van de vraag *“What’s next for policy?”*.

De genoemde cijfers en presentaties beschrijven trends en waarnemingen in gebruiksgedrag. Zij doen geen uitspraken over causaliteit en geven geen oordeel over de wenselijkheid van beleidsmaatregelen, maar illustreren dat veranderingen in regelgeving samen kunnen gaan met tegelijkertijd optredende en uiteenlopende veranderingen in nicotinegebruik.

(Zie Bijlage, onderdeel G en H)

7. Voorlichting en publieke communicatie

Sinds de invoering van het smaakverbod is in Nederland sprake van intensieve en vrijwel dagelijkse publieke aandacht voor vaperen en nicotinegebruik onder jongeren. Deze aandacht komt tot uiting in mediaberichtgeving, publiekscampagnes en voorlichting op scholen, en is primair gericht op het ontmoedigen van gebruik door minderjarigen.

In de publieke en mediagerichte communicatie wordt vaperen veelal als één homogene categorie gepresenteerd. Daarbij wordt doorgaans geen expliciet onderscheid gemaakt tussen roken en vaperen, noch tussen legale, gereguleerde e-sigaretproducten en illegale, niet-conforme producten die

via informele of criminele kanalen worden verhandeld. Ook in berichtgeving over gezondheidsrisico's en incidenten wordt dit onderscheid niet consequent aangebracht.

Deze continue en sterk vereenvoudigde aandacht heeft gevolgen voor het algemene begrip van risico's. In mediaverhalen en persoonlijke getuigenissen wordt zichtbaar dat ouders, jongeren en zelfs goed geïnformeerde volwassenen moeite hebben om nog te onderscheiden hoe verschillende nicotineproducten zich tot elkaar verhouden. In het Volkskrant artikel *Als deze moeder ontdekt hoeveel haar zoon vapet en hoe schadelijk dat is, bedenkt ze een onorthodox alternatief* beschrijft een journaliste hoe zij als moeder, na intensieve berichtgeving over de risico's van vaperen te hebben gevolgd en online informatie te hebben geraadpleegd, haar zoon helpt om te gaan roken omdat zij dit als een minder risicovol alternatief beschouwt. Dit voorbeeld illustreert hoe publieke communicatie kan bijdragen aan verwarring over relatieve schadelijkheid, met gedragskeuzes die niet noodzakelijk aansluiten bij het beoogde gezondheidsdoel.

Dat deze verwarring breed voorkomt, blijkt ook uit internationaal opinieonderzoek. Uit een enquête van Ipsos, uitgevoerd in opdracht van We Are Innovation, blijkt dat in Nederland 85% van de respondenten gelooft dat e-sigaretten even schadelijk of schadelijker zijn dan conventionele sigaretten. Deze perceptie wijkt sterk af van de wetenschappelijke consensus over de relatieve risico's van roken en vaperen en laat zien dat kennis over deze producten in de bevolking beperkt en gefragmenteerd is.

Naast deze onderzoeksresultaten zijn er anekdotische signalen uit de praktijk die wijzen op vergelijkbare verwarring. Volwassen dampers melden via Stichting Acvoda dat zij in hun directe omgeving regelmatig door rokers worden gewaarschuwd dat dampen "toch wel heel erg slecht" zou zijn en zij beter kunnen gaan roken. Deze meldingen zijn niet systematisch onderzocht, maar illustreren hoe de dominante publieke framing van vaperen doorwerkt in alledaagse interacties en bijdraagt aan het vervagen van onderscheid tussen roken en minder schadelijke alternatieven.

De voorlichting en publieke communicatie hebben plaatsgevonden in een context waarin de beschikbaarheid van legale e-sigaretproducten voor volwassenen sterk is afgenomen en waarin tegelijkertijd een toename is waargenomen van het aanbod van illegale producten, met name onder jongeren. Zoals beschreven in punt 6 laten beschikbare statistieken zien dat deze intensieve voorlichting niet heeft kunnen voorkomen dat onder jongeren zowel het gebruik van e-sigaretten als het roken van tabak is toegenomen, waaronder ook in het jaar 2024.

(Zie Bijlage, onderdeel H)

8. Illegale markt en handhaving

Sinds de invoering van het smaakverbod is een duidelijke toename zichtbaar van de illegale handel in e-sigaretten. Het betreft producten die niet voldoen aan Europese product- en veiligheidseisen.

Uit reportages van RTL Nieuws blijkt dat een aanzienlijk deel van deze producten afkomstig is uit China, met grootschalige productie in onder meer de regio Shenzhen. Producenten en handelaren richten zich expliciet op markten met strikte regelgeving en zoeken actief naar manieren om regels te omzeilen.

Uit berichtgeving van NOS en informatie van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit blijkt dat in het eerste kwartaal van 2025 meer dan 185.000 illegale vapes in beslag zijn genomen. De

distributie verloopt in toenemende mate via sociale media en berichtenapps, waaronder Snapchat, waarop ook artsen publiekelijk hebben gewezen.

De combinatie van internationale productie, digitale distributie en het wegvallen van legale verkooppunten heeft de handhaafbaarheid en controleerbaarheid van de markt in de praktijk bemoeilijkt.

(Zie Bijlage 1, onderdelen F en I.)

Afsluitend heeft de Esigbond met deze brief beoogd de Nederlandse ervaringen sinds de invoering van het algehele smaakverbod per 1 januari 2024 feitelijk te beschrijven. De geschetste ontwikkelingen hebben betrekking op veranderingen in consumentengedrag, marktstructuur, jongerengebruik, publieke perceptie en handhavingscontext zoals deze zich in de praktijk hebben voorgedaan, mede op basis van openbare statistieken, enquêtes, mediaberichten en signalen uit de praktijk.

De Esigbond heeft kennisgenomen van het advies van de Hoge Gezondheidsraad over smaken in e-sigaretten en spreekt waardering uit voor de zorgvuldigheid en uitgebreidheid daarvan.

De Nederlandse situatie laat zien dat beleidsmaatregelen in de praktijk kunnen samengaan met meervoudige en deels onbedoelde effecten, waaronder verschuivingen in aankoopkanalen, veranderde publieke percepties en een toegenomen rol van illegale producten.

Tegelijkertijd is de rol van de legale e-sigarettenbranche in Nederland sinds 1 januari 2024 sterk geminimaliseerd. Door het wegvallen van het gereguleerde aanbod en gespecialiseerde verkooppunten is de invloed van deze branche op productontwikkeling, distributie en naleving aanzienlijk afgenomen. In de praktijk wordt het speelveld rond e-sigaretten in toenemende mate bepaald door illegale aanbieders en informele verkoopkanalen, waarop geen structureel toezicht mogelijk is en waarop de reguliere sector geen corrigerende of begrenzende rol meer kan spelen.

Esigbond acht deze Nederlandse ervaringen van belang als aanvullende context binnen het bredere Europese en internationale debat over regulering van e-sigaretten. Deze brief is bedoeld om de informatie ter kennisname te delen en bij te dragen aan een zo volledig mogelijk beeld van de factoren die in de praktijk van invloed zijn op beleid rond nicotineproducten en volksgezondheid.

Met vriendelijke groet,

Emil 't Hart
Voorzitter

Bijlage: 1

Bijlage – Overzicht van geraadpleegde bronnen

A. Gezondheidsincidenten bij jongeren en jongvolwassenen – Nederland

RTL Nieuws – Klaplong, longbloeding en opname op intensive care: Nederlandse kinderen belanden steeds vaker in het ziekenhuis door vaperen

<https://www.rtl.nl/nieuws/artikel/5482768/klaplong-longbloeding-en-opname-intensive-care-nederlandse-kinderen>

RTL Nieuws – Wat zit er in vapes van Nederlandse kinderen? Labonderzoek: bomvol gif

<https://www.rtl.nl/nieuws/artikel/5450560/wat-zit-er-vapes-vapes-van-nederlandse-kinderenlab-onderzocht-bomvol-gif>

RTL Nieuws – Nederlanders bijna dood na vaperen: dagenlang in coma

<https://www.rtl.nl/nieuws/binnenland/artikel/5507805/nederlanders-bijna-dood-vaperen-robindagenlang-coma-intensive-care>

Nederlands Dagblad – Longartsen zien vaker levensbedreigende effecten van vaperen

<https://www.nd.nl/varia/varia/1267648/longartsen-zien-vaker-levensbedreigende-effectenvan-vaperen>

Omroep Zeeland – Twee patiënten door vaperen op de IC

<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/17459792/twee-patienten-door-vaperen-op-de-ic-vanzorgzaam-door-het-oog-van-de-naald>

B. Gezondheidsincidenten – België

HLN – Professor Filip Lardon waarschuwt voor gevolgen illegale vapes

<https://www.hln.be/video/productie/professor-filip-lardon-waarschuwt-voor-gevolgen-illegalevapes-10006630>

C. Regelgevend kader – Nederland

Tweede Kamer der Staten-Generaal – Kamerbrief staatssecretaris VWS over smaakverbod e-sigaretten

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?did=2023D28411&id=2023Z11943

D. Volwassen gebruikers – enquêtes

Stichting Acvoda – Enquête onder Nederlandse dampers (2024)

<https://acvoda.nl/2024/08/30/enquete-onder-nederlandse-dampers-over-de-gevolgen-van-hetonline-verkoop-en-smaakverbod/>

Stichting Acvoda – Resultaten enquête onder dampers (2025)

<https://acvoda.nl/2025/12/08/resultaten-enquete-onder-dampers/>

E. Markt- en verkoopontwikkelingen – Nederland

Esigbond – Interne branchegegevens: daling verkoop speciaalzaken (~80%)

NSO Retail – NSO Retail Omzetmonitor e-sigaretproducten

<https://nsoretail.nl/ledenvoordelen/nso-retail-omzetmonitor/>

F. Jongeren, verkrijgbaarheid en illegale handel de Volkskrant – De illegale vapehandel op schoolpleinen neemt toe <https://www.volkskrant.nl/binnenland/de-illegale-vapehandel-op-schoolpleinen-neemt-toemaar-makkelijk-verdienen-is-moeilijk-te-stoppen~b3c0b77f/>

Het Parool – Voor scholieren blijft het een eitje om aan vapes te komen

<https://www.parool.nl/nederland/voor-scholieren-blijft-het-een-eitje-om-aan-vapes-ensigaretten-te-komen-de-minimumleeftijd-naar-24-jaar-is-het-beste~b3006aff/>

Vrij Nederland - Snapchat-dealers: hoe scholieren via sociale media e-sigaretten kopen en verkopen

<https://www.vn.nl/snapchat-dealers>

G. Gebruikscijfers jongeren – Nederland

Centraal Bureau voor de Statistiek – Leefstijl; persoonskenmerken (StatLine)

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85457NED>

Marges		Waarde ▼					
				Perioden ▼			
Onderwerp ▼							
Persoonskenmerken ▼							
				2021	2022	2023	2024
Rookgedrag, 12 jaar of ouder	Leeftijd: 12 tot 16 jaar	%	2,3	2,9	2,8	3,3	
Rookstatus Rokers	Leeftijd: 16 tot 20 jaar	%	19,0	18,5	16,7	16,4	
	Leeftijd: 20 tot 30 jaar	%	27,0	27,8	28,7	25,7	
	Leeftijd: 12 tot 18 jaar	%	6,4	6,6	7,2	7,5	
E-sigaret, 12 jaar of ouder	Leeftijd: 12 tot 16 jaar	%	0,8	1,7	3,4	3,4	
	Leeftijd: 16 tot 20 jaar	%	2,5	8,8	12,2	13,2	
	Leeftijd: 20 tot 30 jaar	%	1,7	5,9	10,6	6,9	
	Leeftijd: 12 tot 18 jaar	%	1,3	3,7	6,1	7,6	

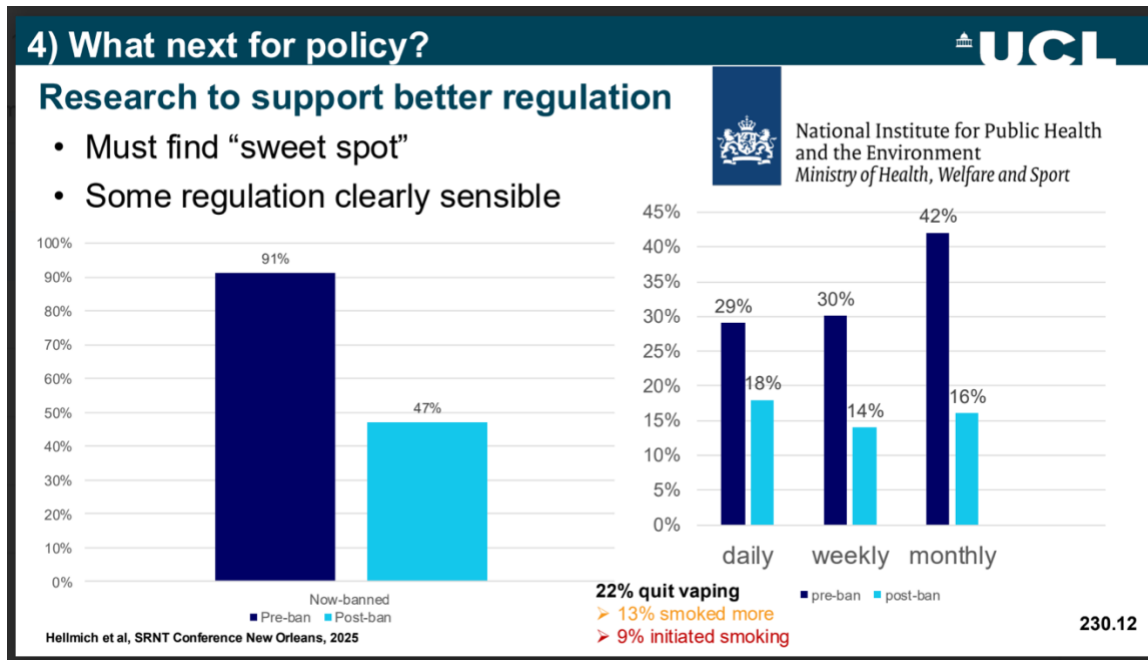
Bron: CBS

H. Wetenschappelijke duiding – internationale context

Lion Shahab – From polemics to policy – are we following the best evidence for vaping regulation? (E-Cigarette Summit, 2025 Royal College of Physicians, London)

Presentatie Lion Shahab – Vaping – Friend or Foe? The impact of novel nicotine delivery devices on population health

Slide on NL – flavourban 22% quit vaping (13% smoked more and 9% initiated smoking):

I. Publieke perceptie en kennisniveau

Ipsos / We Are Innovation – The Innovation Misperception Epidemic

<https://www.weareinnovation.global/documents/wai-ipsos-innovation-misperceptionepidemic.pdf>

Volkscrant - Als deze moeder ontdekt hoeveel haar zoon vapet en hoe schadelijk dat is, bedenkt ze een onorthodox alternatief (archieff) <https://archive.ph/O1Cgc>

J. Illegale productie, import en handhaving

RTL Nieuws – Hoe Chinese vapeproducenten het verbod omzeilen

<https://www.rtl.nl/nieuws/home-rtl-nieuws/artikel/5421344/vapen-china-verbod-omzeild> NOS

– NVWA heeft 185.000 illegale vapes in beslag genomen

<https://nos.nl/artikel/2562070-nvwa-heeft-dit-jaar-185-000-vapes-in-beslag-genomen>

NOS – Artsen eisen dat Snapchat optreedt tegen illegale vapehandel

<https://nos.nl/artikel/2570573-artsen-eisen-dat-snapchat-optreedt-tegen-illegale-vapehandel>